

**Poznavanje Viktorijskog sustava naobrazbe
kroz školovanje i poduku**

Vodič za novopristiglu mladež

2. izdanje

Obavijesti namijenjene potrebama mladih ljudi
raznolikog kulturalnog i jezičnog podrijetla.

Pripremila Radna skupina za izbjegličku mladež i prijelaz u
školovanju (Refugee Young People and Transitions Working Group)
u suradnji s Centrom za pitanja multikulturalne mladeži,
2003

Vodič za novopristiglu mladež je pripremljen na inicijativu Centra za pitanja multikulturalne mladeži, kojeg je financiralo Ministarstvo za useljeništvo, multikulturalna i starosjedilačka pitanja (Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs), a koji je prvi put objavljen 1998.

Najnoviju verziju su pripremili i objavili članovi Radne skupine za izbjegličku mladež i prijelaz u školovanju Viktorijskog Odbora za planiranje života useljenika (Victorian Settlement Planning Committee's Refugee Young People and Transitions Working Group), u suradnji s Centrom za multikulturalna pitanja mladeži (Centre for Multicultural Youth Issues).

Posebna zahvalnost svim službama koje su pridonijele izradi ovog dokumenta, među kojima su Viktorijske škole i centri engleskog jezika, AMEP službe, srednje škole, TAFE obrazovne ustanove i sveučilišta.

Službe članice Radne skupine za izbjegličku mladež i prijelaz u školovanju (Refugee Young People and Transitions Working Group), uključujući i Savezne vlasti, njene službenike, zaposlenike i zastupnike, nisu odgovorne ni za kakvu štetu, koja može nastati nekoj osobi iz nemara ili na bilo koji drugi način, na temelju ili u svezi korištenja bilo kakvih informacija iz ovog izdanja.

© 2003 objavio Centar za multikulturalna pitanja mladeži (Centre for Multicultural Youth Issues)

Centre for Multicultural Youth Issues

Level 1, 308 Drummond Street
CARLTON VIC 3053

Telefon: (03) 9349 3466 Fax: (03) 9349 3766
Email: info@cmyi.net.au Website: www.cmyi.net.au

Victorian Settlement Planning Committee, Secretariat

Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs
Level 25 Casselden Place, 2 Lonsdale Street
MELBOURNE VIC 3000

Telefon: (03) 9235 3357 Fax: (03) 9235 3266
Email: nicholas.chiam@immi.gov.au

Uvod.....	5
Viktorijski sustav školovanja	6
Struktura austalskih kvalifikacija (Australian Qualification Framework)	7
<i>Putevi kroz školovanje i strukovnu naobrazbu u Viktoriji.....</i>	<i>7</i>
Škole i centri za učenje engleskog jezika (English Language Schools and Centres)	8
<i>Program za nove useljenike (New Arrivals Program)</i>	<i>8</i>
<i>Poslije programa za novopristigle useljenike.....</i>	<i>8</i>
<i>Kako možete doći do više informacija?.....</i>	<i>9</i>
Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje u Viktoriji	10
<i>Škole</i>	<i>10</i>
<i>Nastavni program</i>	<i>10</i>
Viktorijska maturalna svjedodžba (Victorian Certificate of Education).....	11
<i>Što je VCE?.....</i>	<i>11</i>
<i>Kako je organiziran VCE?.....</i>	<i>11</i>
<i>Srednje stručno obrazovanje i obuka - VCE VET (Vocational Education and Training)</i>	<i>11</i>
<i>Engleski kao drugi jezik (English as a Second Language).....</i>	<i>12</i>
<i>Kako se ocjenjuje VCE?</i>	<i>12</i>
<i>Bodovi za upis na više škole i fakultete- (ENTER).....</i>	<i>13</i>
<i>Učenici koji se vraćaju na školovanje (punoljetni učenici)</i>	<i>13</i>
<i>Jeste li završili srednju školu u nekoj drugoj zemlji?.....</i>	<i>13</i>
<i>Uzimanje fakultetskih predmeta uz svoj VCE program.....</i>	<i>13</i>
<i>Kako možete doći do više informacija?.....</i>	<i>14</i>
Viktorijska svjedodžba za primijenjeno učenje (VCAL).....	15
<i>Što je VCAL?</i>	<i>15</i>
<i>Tko može raditi VCAL?.....</i>	<i>15</i>
<i>Uvjeti za upis.....</i>	<i>15</i>
<i>Koliko treba da se završi VCAL?</i>	<i>15</i>
<i>Gdje mogu pohađati VCAL?</i>	<i>15</i>
<i>Kakvi se predmeti pohađaju na VCAL?.....</i>	<i>16</i>
<i>Kako se VCAL ocjenjuje?.....</i>	<i>16</i>
<i>Što se računa u VCAL?</i>	<i>16</i>
<i>Možete li raditi pola radnog vremena i/ili nastaviti naukovanje dok ste upisani na VCAL?.</i>	<i>17</i>
<i>Što ćete dobiti kad završite VCAL?</i>	<i>17</i>
<i>Kamo kad završite VCAL?</i>	<i>17</i>
<i>Kako možete doći do više informacija?.....</i>	<i>17</i>

AMEP tečajevi engleskog jezika (English Language Classes).....	18
<i>Tko može pohađati?</i>	18
<i>Kako se može učiti engleski u AMEP-u:</i>	18
<i>Polaznici AMEP-a mogu također koristiti:</i>	18
<i>Daljnji tečajevi i putevi učenja engleskog jezika</i>	19
<i>Kako možete doći do više informacija?</i>	19
<i>Program učenja jezika, pisanja i računanja (LLNP)</i>	19
Tehničko i daljnje obrazovanje (Technical and Further Education) (TAFE)	21
<i>Kvalifikacije</i>	21
<i>Učenje engleskog jezika</i>	22
<i>Upis na TAFE institut</i>	22
<i>Put s TAFE-a na sveučilište</i>	23
<i>Cijena koštanja studija</i>	23
<i>Kako možete doći do više informacija?</i>	23
Sveučilišta	24
<i>Minimalni uvjeti za upis</i>	24
<i>Posebni uvjeti za upis</i>	24
<i>Uvjeti za upis na određeni studij za učenike koji su završili VCE</i>	25
<i>Kako podnijeti molbu za upis na studije u Viktoriji</i>	25
<i>Plan doprinosa za višu naobrazbu (Higher Education Contribution Scheme) (HECS)</i>	25
<i>Kako možete doći do više informacija?</i>	25
Primanja za uzdržavanje	27
<i>Doplatak za mladež</i>	27
<i>Austudy plaćanje</i>	27
<i>Posebno odobrena pomoć</i>	27
<i>Provjera prihoda i imovine</i>	27
<i>Prebivalište</i>	28
<i>Dodatne vrste pomoći</i>	28
<i>Centrelinkove usluge za mlade osobe</i>	29
<i>Obveze prema Centrelinku</i>	29
Izvori daljnjih informacija	30
<i>Opće napomene</i>	30
<i>Za obavijesti o VCE općenito</i>	30
<i>Za obavijesti o dopisnom školovanju</i>	30
<i>Obavijesti o općoj naobrazbi namijenjene roditeljima</i>	30
<i>Za obavijesti o TAFE-u</i>	30
<i>Za obavijesti o zapošljavanju, TAFE-u i sveučilištima</i>	31

Uvod

Ova knjižica je pripremljena kako bi pružila obavijesti potrebne mladim ljudima koji su nedavno pristigli kao izbjeglice ili useljenici i koji imaju namjeru steći naobrazbu kroz školovanje i poduku u Australiji.

Knjižica je pripremljena kao odgovor na potrebe mladih ljudi koji su nedavno pristigli kao izbjeglice i useljenici, kao i stručnjaka koji rade s njima, kako bi poslužila kao opći pregled i uvod u sustav naobrazbe kroz školovanje i poduku u Viktoriji. I pored velikog izbora mogućnosti školovanja i poduke, zamijećeno je da nema dovoljno informacija i potpore koje bi pomogle ljudima da 'iscrtaju' jasan, strukturirani *put* u odabiru svoje naobrazbe.

Odabrani putevi se koristi kao izraz da bi se opisao niz koraka koji se poduzimaju kroz sustav školovanja i strukovne poduke. Ti koraci će biti izbor u daljnjem školovanju. Brižljivo planirani *put* je odraz interesa pojedinca i planova u stvaranju karijere, uzimajući u obzir znanje jezika i potrebno znanje jezika te osobe, i to nastoji uklopiti u mogućnost školovanja i stručne naobrazbe koja će udovoljiti takvim zahtjevima.

Prvi korak koji većina mladih ljudi koji ne govore engleski poduzima je upisati se u Program učenja engleskog za novopristigle (On-Arrival English Program). Najčešće je to Škola ili Centar za učenje engleskog jezika, za one do 18 godina, ili Program engleskog za odrasle useljenike (Adult Migrant English Program) za one iznad 18 godina.

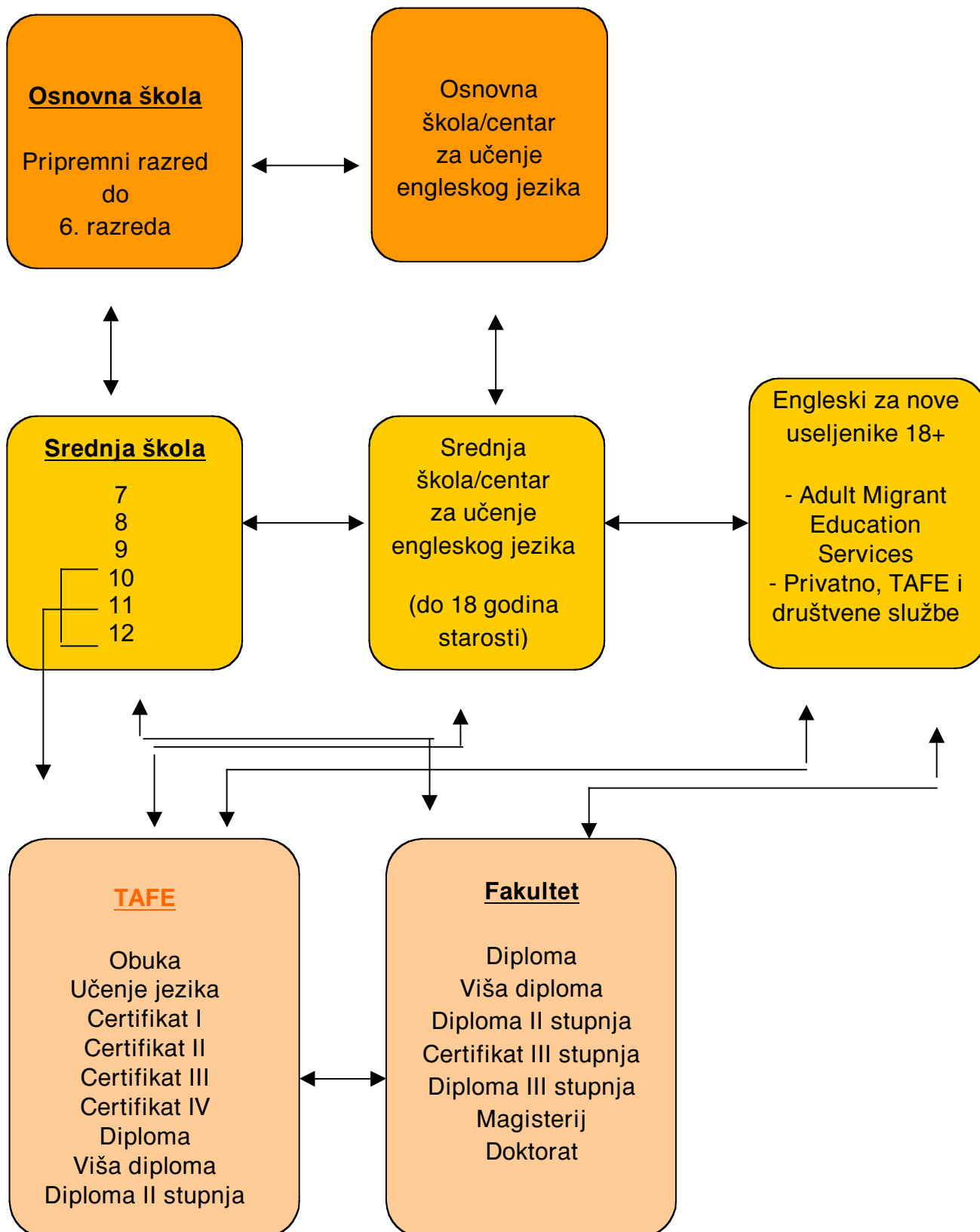
Po završetku Programa učenja engleskog jezika za novopristigle useljenike, oni koji žele dalje nastaviti učenje ili stručnu naobrazbu suočavaju se s pitanjem kako naći najprikladniji program. Ova knjižica ima za cilj pružiti informacije koje će pomoći ljudima donijeti odluku o svojoj budućnosti na temelju dobre upućenosti.

Taj put može voditi od početnog tečaja engleskog za novopristigle useljenike do kombinacije učenja engleskog jezika i stručne naobrazbe, obuke za posao ili kvalifikacija za zaposlenje. Neki drugi put može voditi od početnog tečaja engleskog za novopristigle useljenike izravno u srednju školu ili na daljnje školovanje.

Važno je znati da tradicionalni put kroz obvezan školski sustav, a potom fakultet, *nije jedini put* postizanja stručnih kvalifikacija ili uspješne karijere. Mnogim mladim ljudima koji su nedavno stigli potrebno je dodatno vrijeme i potpora da postignu zadovoljavajući stupanj znanja školovanog engleskog jezika, kako bi se mogli snalaziti u australskom sustavu školovanja i nadoknaditi isprekidano školovanje u svojoj domovini. Iz tog razloga su neki putevi zacrtani upravo u tu svrhu. U takvoj situaciji treba uvijek ostaviti otvorenu mogućnost korištenja legitimnih alternativnih puteva koji su možda bolje prilagođeni mladim useljenicima i izbjeglicama i izbjeći razočarenje zbog teškoća praćenja nastave u redovitom obliku školovanja, koje je u tom slučaju neprikladno.

Raznim ljudima odgovoraju razni putevi, a prvi i osnovni korak je dobro se informirati. Nadamo se da će vam ova knjižica pružiti mogućnost da dobro krenete na svom putu školovanja ili strukovne naobrazbe u Australiji.

Viktorijski sustav školovanja

Struktura australskih kvalifikacija

Putevi kroz školovanje i strukovnu naobrazbu u Viktoriji

Srednje škole

-
- Razredi (10), 11 i 12
Viktorijska maturalna svjedodžba
(Victorian Certificate of Education) (VCE)
(može istovremeno uključiti VET program)
ili
 - Viktorijska svjedodžba za primijenjeno učenje
(Victorian Certificate of Applied Learning) (VCAL)
ili
 - Međunarodni bakalaureat
(International Baccalaureate) (IB)
-

Strukovna naobrazba i obuka (TAFE i druge registrirane ustanove)

-
- Certifikat I
 - Certifikat II
(isto kao i obuka)
-
- Certifikat III
(Viši certifikat ili niža diploma)
 - Diploma
 - Viša diploma
-
- Doploma II stupnja

Viša naobrazba (Sveučilišta)

-
- Diploma
 - Viša diploma
-
- Diploma II stupnja
 - Certifikat III stupnja
 - Diploma III stupnja
 - Magisterij
 - Doktorat

Škole i centri za učenje engleskog jezika

Program za nove useljenike (New Arrivals Program)

Nedavno pristigli učenici engleskog kao drugog jezika (English as a Second Language) (ESL) imaju pravo na besplatno pohađanje nastave engleskog jezika u državnim školama kroz program za novopristigle useljenike. Ovaj program se uglavnom pohađa u **osnovnim i srednjim školama za učenje engleskog (Primary and Secondary English Language Schools and English Language Centres) (ELS/Cs)**, i kroz programe engleskog jezika u Geelongu i Sheppartonu.

Programi škola/centara za učenje engleskog su namijenjeni učenicima koji imaju stalni boravak i koji su u Australiji manje od šest mjeseci i planiraju pohađati osnovnu ili srednju školu nakon ovog programa. Učenici koji imaju neke privremene vize mogu pohađati ovaj program ako ima slobodnih mjesta. Učenici koji su napunili 18 godina do 1. siječnja te godine kada se upisuju, nemaju pravo upisa i dobit će savjete o tome koji je najprikladniji program za njih, što može uključiti Program za odrasle useljenike (Adult Migrant English Program) (AMEP) ili TAFE tečajeve.

Većina učenika pohađa ovaj program dva tromjesečja (šest mjeseci). Drugi učenici koji su došli po humanitarnom programu ili kao izbjeglice, ili koji su imali isprekidano školovanje, mogu ostati do godinu dana.

Škole/Centri za učenje engleskog jezika pružaju intenzivne programe engleskog jezika gdje učenici uče predmete iz redovnih škola. Programi imaju za cilj pripremiti učenike za potrebe znanja engleskog jezika u redovnim školama i uvesti ih u školovanje u Australiji. Pomoćno multikulturalno osoblje u nastavi (Multicultural Education Aides) (MEAs) je uposljeno za pomoć učenicima kao i za uspostavljanje čvrstih veza između obitelji i škole.

Učenici se mogu upisati izravno u Školu/Centar engleskog jezika ili ih neka druga škola ili organizacija može tamo uputiti. Sva pitanja u svezi upisa mogu se uputiti najbližoj Školi/Centru engleskog jezika. Učenici koji imaju status stalnog boravka, a koji su upisani u Školu/Centar engleskog jezika, imaju pravo na besplatnu kartu za prijevoz.

Poslije programa za novopristigle useljenike

Škole i centri za učenje engleskog jezika će preporučiti prikladne škole za svoje učenike po završetku programa za novopristigle useljenike.

Mnogi ESL učenici upisuju se u redovnu srednju školu poslije Škole ili Centra za učenje engleskog jezika, gdje često i dalje dobivaju ESL potporu, osobito u školama s puno ESL učenika. Ovi učenici obično dobivaju potporu u razredima kada obrađuju VCE program da ih se pripremi za daljnje studije.

Neki učenici, uključujući i one koji su došli u Australiju s vrlo malo škole završene u svojoj domovini, mogu napustiti školovanje i tražiti posao ili se uključiti u ESL programe za mladež na TAFE-u ili u Vijeću za obrazovanje odraslih (Adult Council of Education).

Kako možete doći do više informacija?

Ministarstvo za prosvjetu i poduku (The Department of Education and Training's) (DE&T) ima za novopristigle useljenike popis kontakt podataka svih Škola/Centara za učenje engleskog jezika u Viktoriji na svojim web stranicama na:

<http://www.sofweb.vic.edu.au/lem/esl/enew.htm>

ili nazovite: (03) 9637 2131, Fax: (03) 9637 2050.

Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje u Viktoriji

Škole

U Viktoriji je školovanje obvezno za svu djecu u dobi od šest do petnaest godina. Učenici mogu pohađati školu ukupno trinaest godina, sedam godina u osnovnoj školi (od pripremnog do 6. razreda) i šest godina u srednjoj školi (od 7. do 12. razreda).

U Viktoriji postoje razne škole: zajedničke muško-ženske škole, isključivo muške ili ženske škole, vjerske, privatne i državne.

Svaka školska godina počinje krajem siječnja i završava u prosincu. Svaka školska godina se sastoji od četiri tromjesečja, s kraćim raspustima od oko dva tjedna između svakog tromjesečja. Duži je raspust u razdoblju prosinac-siječanj. Školska je nastava obično od 9:00h do 15:30h, od ponedjeljka do petka.

Nastavni program

Sve škole nude učenicima sveobuhvatan nastavni program namijenjen da pripremi učenike za njihovu buduću karijeru. Nastavni plan nudi učenicima veliki izbor predmeta koji će odgovarati njihovim pojedinačnim potrebama i sposobnostima u sljedećim **ključnim područjima učenja**:

- Umjetnost
- Engleski/Engleski kao drugi jezik
- Zdravstveni i tjelesni odgoj
- Strani jezici osim engleskog
- Matematika
- Prirodne znanosti
- Poznavanje društva i okoliša
- Tehnologija

Sve škole imaju u svom programu ključna područja učenja, ali mnoge nude niz raznih predmeta iz tih područja. Škole pripremaju učenike za put u karijeru kakvu oni žele postići. Nastavnici za profesionalnu orijentaciju u srednjim školama pomažu učenicima kroz njihov izbor zanimanja i vode ih na tom putu. Koordinator koji vode brigu o dobrobiti učenika također pružaju savjete i stručno savjetovanje o pitanjima koja se tiču dobrobiti učenika kako bi im pomogli postizati zadovoljavajući uspjeh u školi.

Viktorijska maturalna svjedodžba (Victorian Certificate of Education)

(Napomena: Može doći do promjene nekih ovdje navedenih podataka. Škole i druge ustanove će imati najnovije informacije o VCE programu, a možete posjetiti i web stranice Viktorijskog odjela za nastavni program i ocjenjivanje (Victorian Curriculum and Assessment Authority) (VCAA) na: <http://www.vcaa.vic.edu.au>)

Što je VCE?

Kada učenici i nastavnici govore o VCE-u, misle na **Viktorijsku maturalnu svjedodžbu**. VCE pokazuje da je učenik uspješno završio završne godine srednjoškolskog obrazovanja.

Program za VCE obično traje dvije godine, ali može potrajati i duže. Nekim je ESL učenicima lakše obrađivati VCE program tri godine kako bi imali više vremena naučiti engleski. Škole mogu dati takav savjet učenicima u slučajevima kada je to prikladno.

Kako je VCE organiziran?

Studije

Učenici obično uče pet do šest predmeta svake godine u VCE programu. Ti predmeti se zovu studije.

Jedinice

Većina, ali ne i sve VCE studije sadrže četiri jedinice. Jedna jedinica se proučava jedan semestar (pola godine). 1. i 2. jedinica se normalno proučavaju u 11. razredu i mogu se proučavati kao pojedinačne jedinice. 3. i 4. jedinica se obično proučavaju u 12. razredu i moraju se proučavati jedna za drugom. Učenici ne moraju završiti sve jedinice studija koji su dio njihovog VCE programa, ali moraju postići 'S' (Satisfactory) - zadovoljavajući uspjeh u najmanje šesnaest jedinica prije negoli dobiju maturalnu svjedodžbu (VCE).

Obvezne studije i jedinice

Kada učenici biraju studije i jedinice za svoj VCE program, postoje kriteriji koje svaki od njih mora zadovoljiti. Nastavnici će pomoći učenicima u odabiru studija i jedinica kako bi zadovoljili ove kriterije.

Kada odabiru studije, učenici trebaju uzeti u obzir svoje planove za budućnost, daljnje studiranje i zaposlenje. Za mnoge fakultetske studije se kao preduvjet za upis traže uspješno završene određene studije u sklopu VCE-a. Ako učenik želi uzeti strukovne predmete ili obuku, može uzeti najviše osam od šesnaest jedinica **Srednjeg stručnog obrazovanja i obuke (VET)** za VCE.

Srednje stručno obrazovanje i obuka VCE VET (Vocational Education and Training)

Učenici mogu poduzeti srednje stručno obrazovanje i obuku (VET) u sklopu VCE programa. Ti aranžmani se zovu **VCE VET**.

VCE VET programi omogućuju školama, obrazovnim institucijama i industriji da zajedničkim radom pripreme učenike za zaposlenje i daljnju naobrazbu. Većina srednjih škola nudi VET programe koji pridonose uspješnom ispunjenju VCE zahtjeva, a ti programi se priznaju u cijeloj Australiji. Za VCE se može učiti iz više od 40 VET privrednih područja, a stalno ih se sve više nudi.

VCE VET jedinice su u sklopu strukture jedinica 1-4 VCE programa. Učenici koji uspješno završe VCE VET program dobiju kvalifikacije koje se priznaju u cijeloj Australiji u sklopu Nacionalnog programa stručne naobrazbe (National Training Framework). Mnogi VCE VET predmeti također pridonose postignutom rezultatu u učenju ako se obrađuju kao jedinice 3-4. Taj rezultat će pridonijeti Ekvivalentnom nacionalnom poretku za upis na više i visoko obrazovanje (Equivalent National Tertiary Entrance Rank) (ENTER).

VCE VET su obično na razini certifikata 2 ili 3. Ako učenici uspješno završe VET kvalifikacije u sklopu svog VCE programa (na razini certifikata 2 ili 3) mogu se izravno upisati na viši stupanj na TAFE-u (na pr. certifikat 4). Učenici mogu uzeti i pola vremena naukovanja u sklopu svog VCE programa.

Za više informacija javite se VCE koordinatoru i nastavniku za profesionalnu orijentaciju u mjesnoj srednjoj školi.

Engleski kao drugi jezik

ESL učenici obično odaberu **Engleski/ESL** kao obavezni studij engleskog jezika. Učenik ima pravo na ESL status ako su **oba** od sljedećih uvjeta zadovoljena:

- učenik nije živio u Australiji duže od sedam kalendarskih godina neposredno prije 1. siječnja u godini kada je studij započeo kao 3. i 4. jedinica; i
- engleski je bio učenikov glavni jezik u učenju ukupno najviše sedam godina prije godine kada je počeo studije 3. i 4. jedinice.

U nekim posebnim okolnostima se učeniku koji ne zadovolji ova dva kriterija može odobriti to pravo. Za više obavijesti se obratite školi. Za dodatne informacije nazovite VCAA na 9651 4300 ili posjetite website na: <http://www.vcaa.vic.edu.au>

Kako se ocjenjuje VCE?

Ocjenjivanje VCE-a se obavlja u dva dijela: ocjenjivanjem koje se obavlja u školi i vanjskim ispitima. Učenici koji su navikli da se sva ocjenjivanja baziraju na ispitima na kraju godine će vidjeti da su se studije za VCE promijenile. Rad se ocjenjuje tijekom godine, a učenici moraju obaviti razne zadatke kao i vanjske ispite. To znači da oni moraju biti jako dobro organizirani da stalno rade tijekom cijele školske godine.

Učenici koji obrađuju 3. i 4. jedinicu nekog predmeta polažu vanjske ispite i svoj rad tijekom godine. Vanjski ispiti se ocjenjuje od A+ do E. Većina ispita se održava na kraju godine, ali neke studije imaju ispite na polovici godine i na kraju godine.

Bodovi za za upis na više škole i fakultete (Equivalent National Tertiary Entrance Rating (ENTER) Score)

Po završetku svih VCE ocjenjivanja, izračunava se broj bodova za ENTER iz svih učenikovih rezultata. Taj se broj bodova koristi za dodjelu mjesta na institucijama za viši i visoki stupanj obrazovanja.

Učenici koji se vraćaju na školovanje (punoljetni učenici)

Učenici koji se vraćaju na školovanje morali su napuniti 18 godina do 1. siječnja u godini kada očekuju da će završiti svoj VCE. Morali su također izbivati iz redovnog srednjoškolskog obrazovanja najmanje godinu dana. Ti učenici mogu obrađivati skraćeni VCE.

Da bi imali pravo na VCE, oni moraju uspješno završiti najmanje:

- dvije jedinice iz engleskog
- tri sekvence 3. i 4. jedinice svojih studija, osim engleskog, od kojih dvije mogu biti VCE VET sekvence.

Neki odrasli učenici odluče učiti dodatne jedinice kako bi poboljšali mogućnost daljnjeg studiranja.

VCE za odrasle se obično obrađuje na TAFE koledžu, u srednjoj školi ili dopisnim školovanjem.

Jeste li završili srednju školu u nekoj drugoj zemlji?

Neki učenici su već završili školu ekvivalentnu 12. razredu ili i više u drugoj zemlji. Ti učenici mogu uputiti zahtjev na VCAA za priznavanje ekvivalentne škole završene negdje drugdje.

Više informacija o priznavanju završene škole za VCE studije i potvrdi o ekvivalentnosti mogu se dobiti u **Odjelu za učeničke podatke i rezultate (Students Records and Results Unit)** u VCAA ako nazovete (03) 9651 4402. Ako učenici smatraju da imaju pravo na priznavanje ekvivalentnosti, trebaju zatražiti od svoje škole da se o tome raspita.

Uzimanje fakultetskih predmeta uz svoj VCE program

Neki odabrani učenici mogu imati mogućnost dodati predmet iz prve godine fakulteta svom VCE programu kroz prošireni program učenja. **Prošireni program** nadograđuje VCE program na prvu godinu fakulteta i u tu svrhu se može izabrati program iz širokog obima predmeta na sedam sveučilišta. Ti fakultetski predmeti se uzimaju povrh cjelovitog VCE programa i namijenjeni su samo malom broju izuzetno sposobnih učenika koje preporuči škola.

Kako možete doći do više informacija?

Svake godine VCAA objavljuje **Vodič u VCE**, na:

<http://www.vcaa.vic.edu.au/vce/guide02/index.htm> koji se daje učenicima 10. razreda.

Ovaj vodič sadrži najnovije podatke o VCE programu i o svim promjenama za narednu godinu. Za više obavijesti nazovite djelatnika za informacije u VCAA na 9651 4544 ili 9651 4328 (za pozive iz Melbournea) ili 1800 134 197 (za pozive izvan Melbournea).

Pomenute VCE informacije su uzete iz informacija na ESL web stranicama Ministarstva za prosvjetu i poduku, na: <http://www.sofweb.vic.edu.au/lem/esl/index.htm>. Pogledajte ove web stranice za detaljnije obavijesti o VCE-u koje su prevedene na 14 jezika.

Viktorijska svjedodžba za primijenjeno učenje (Victorian Certificate of Applied Learning) (VCAL)

(Prepisano uz dozvolu Viktorijskog odjela za nastavni program i ocjenjivanje, Viktorija.)

Što je VCAL?

Viktorijska svjedodžba o primijenjenom učenju (VCAL) je nova svjedodžba više škole koja se temelji na primijenjenom učenju. 'Primijenjeno učenje' znači da se radi o praktičnom učenju koje ima za cilj pružiti praktično znanje, koje će vam pomoći da se pripremite za daljnje školovanje, obuku ili zaposlenje.

VCAL ima tri stupnja - **početni, srednji i viši**. Viši je najviši stupanj. Počeli biste na stupnju koji odgovara vašim potrebama i znanju. Primjerice, ako počnete na srednjem stupnju i uspješno ga završite, možete preći na viši stupanj u 12. razredu. Program za svaki stupanj traje obično godinu dana.

Tko može raditi VCAL?

VCAL je organiziran za potrebe učenika 11. i 12. razreda kojima je potreban program baziran na praktičnom radu. Taj program je dostupan i drugim učenicima; primjerice, onima koji stječu naobrazbu na TAFE institutu.

Uvjeti za upis

Nema nikakvih uvjeta za upis. Učenici se mogu upisati na VCAL na stupnju koji odgovara njihovim potrebama u učenju. Vaš nastavnik ili savjetnik za profesionalnu orijentaciju će vam moći pomoći pri utvrđivanju koji vam stupanj najviše odgovara.

Koliko treba da se završi VCAL?

Obično se dobije VCAL svjedodžba nakon uspješnog završetka cjelogodišnjeg programa učenja. Primjerice, VCAL srednjeg stupnja se može završiti u 11. razredu, a nakon njega VCAL višeg stupnja u 12. razredu.

Gdje mogu pohađati VCAL?

VCAL će se moći pohađati u mnogim srednjim školama i na Institutima za tehničko i daljnje obrazovanje (TAFE) u 2003. Morat ćete pitati mjesnu školu ili TAFE imaju li taj program. Morat ćete se upisati u svojoj školi ili na TAFE-u, ali dio svog VCAL programa ćete moći pohađati na drugim mjestima, kao što su **Društvene organizacije za naobrazbu odraslih (Adult Community Education)** i druge društvene organizacije i poslodavci.

Kakvi se predmeti obrađuju na VCAL?

Učenici koji uzmu VCAL će odabrati program učenja sa svojim nastavnikom/savjetnikom za profesionalnu orijentaciju, birajući jedinice i module za svaki VCAL smjer.

1. komponenta - Pismenost i računanje

Vaš VCAL program učenja mora sadržavati program pismenosti i računanja. U njemu, na primjer, mogu biti jedinice pismenosti i računanja iz programa za Svjedodžbu o općoj naobrazbi za odrasle ili VCE jedinice iz matematike i engleskog, uključujući i jedinice iz **Engleskog kao drugog jezika (English as a Second Language) (ESL)**.

2. komponenta - Praktično znanje iz određene industrije

Vaš VCAL program učenja mora uključiti jedinice iz određene industrije iz (VET) Programa srednje stručne naobrazbe i obuke ili VCE VET.

3. komponenta - Praktično znanje vezano za posao

Vaš VCAL program učenja može uključiti rad s pola radnog vremena, novo naukovanje, radno iskustvo i praksu na radnom mjestu - i jedinice i module u pripremi za rad kao što su zaštita na radu ili znanje vođenja razgovora za posao.

4. komponenta - Sposobnost osobnog razvoja

Vaš VCAL program učenja može uključiti mjesne i društvene projekte, dragovoljni rad i strukturirane radnje kako bi pomogao razviti samopouzdanje, timski rad i druge sposobnosti koje su potrebne za život i rad.

Kako se VCAL ocjenjuje?

Učenici moraju uspješno završiti svaki dio iz svake jedinice ili modula u VCAL programu. Ne trebaju vam ocjene. Ako radite VCAL na višem stupnju, možete se upisati na 3. i 4. jedinicu VCE programa i odlučiti da dobijete ocjene i bodove iz tih predmeta.

Ako uspješno završite VCE jedinicu ili VCE VET jedinicu, dobit ćete izvještaj s rezultatima. Ako uspješno završite VET ili jedinicu ili modul iz daljnje naobrazbe, dobit ćete izvještaj o postignutom uspjehu. U njemu će biti navedene sve jedinice koje ste uspješno završili u sklopu svog VCAL programa.

Što se računa u VCAL?

Ako ste počeli naobrazbu za VET svjedodžbu, to što učite se može uračunati u VCAL. Trebate porazgovarati sa svojim nastavnikom ili savjetnikom za profesionalnu orijentaciju da vam pomogne planirati VCAL program učenja i utvrdi koliki ste dio programa obradili za svoju svjedodžbu.

Ako ste već obradili VCE predmet, on se može uračunati u VCAL. Morali ste dobiti zadovoljavajući 'S' (Satisfactory) rezultat iz VCE jedinice.

Povratak u VCE

Možete se prebaciti na VCE ako promijenite mišljenje. Svaka uspješno završena VCE jedinica u sklopu vašeg VCAL programa računat će se za VCE. VCE rezultati se također mogu prenijeti. Druge jedinice završene u sklopu VCAL-a mogu se također uračunati u VCE - porazgovarajte o tome sa svojim nastavnikom ili savjetnikom za profesionalnu orijentaciju.

Možete li raditi pola radnog vremena i/ili nastaviti naukovanje dok ste upisani na VCAL?

Može vam se priznati rad s pola radnog vremena dok ste upisani u VCAL. Neke vrste posla mogu uključiti:

- naukovanje ili obuku s pola radnog vremena
- rad s pola radnog vremena
- radno mjesto
- radnu praksu

Što dobivate kad završite VCAL?

Dobit ćete VCAL svjedodžbu za početni, srednji ili viši stupanj ako uspješno završite svoj program na početnom, srednjem ili višem stupnju. Dobit ćete i izvještaj o rezultatima, s popisom svih VCE, VCE VET i VCAL jedinica i Izvještaj o uspjehu za program VET-a ili daljnje naobrazbe.

Učeniku koji se želi upisati na sveučilište normalno izračunavaju ENTER bodove na temelju VCE bodova. VCAL programi nisu predviđeni za ENTER bodove. VCAL priprema učenike za upis na TAFE tečajeve za certifikat, naukovanje i obuku, kao i druge vrste daljnjeg obrazovanja i obuke.

Ako ste završili VCAL i želite se upisati na višu naobrazbu, upitajte u školi za savjet.

Kamo kad završite VCAL?

Radeći VCAL, steći ćete korisno iskustvo u svijetu rada i kvalifikacija, koje će vam pomoći i povesti vas u posao, naukovanje/obuku, daljnju naobrazbu i/ili obuku, uključujući i VET programe.

VCAL će vam pomoći naučiti čitati, pisati i računati, steći praktično znanje za rad, praktično znanje iz određene industrije i steći osobne sposobnosti i sposobnosti za zapošljavanje.

Kako možete doći do više informacija?

Porazgovarajte s mjesnom školom ili TAFE-om ili posjetite Viktorijski odjel kvalifikacija (Victorian Qualifications Authority) website na: www.vqa.vic.gov.au.

AMEP tečajevi engleskog jezika (AMEP English Language Classes)

Prvi korak za novopristigle mlade ljude iznad 18 godina ili od 16 do 18 godina, koji odluče da neće ići u školu za engleski, je prijaviti na tečaj engleskog u **Programu engleskog za odrasle useljenike (Adult Migrant English Program) (AMEP)**.

Novopristigli useljenici kojima je potreban tečaj engleskog imaju pravo na 510 sati nastave engleskog jezika, ili onoliko sati koliko je potrebno da se postigne funkcionalna razina engleskog. Najbliži AMEP centar vam može reći na kojoj ste razini. Ove tečajeve financira Ministarstvo za useljeništvo i multikulturalna i starosjedilačka pitanja (Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs) (DIMIA).

Tko može pohađati?

AMEP tečajeve imaju pravo pohađati osobe koje ispunjavaju sljedeće uvjete:

- Dobi iznad 18 godina; ili
 - Dobi između 16 i 18 godina i ne može pohađati nastavu engleskog jezika u školi;
- plus
- Useljenik je i došao je u Australiju poslije 1. srpnja 1991.; ili
 - Ima stalni boravak odobren nakon 1. srpnja 1991.; (ako osoba nije useljenik ili nema stalni boravak - vrijede i neke privremene vize);
- plus
- Osoba nije iskoristila svojih 510 sati; i
 - Engleski joj nije na razini da se može sporazumijevati

Kako se može učiti engleski u AMEP-u:

- Pohađanjem nastave po danu, navečer ili vikendom
- Nastavom s punim ili skraćenim brojem sati
- Tečajevima na početničkom, elementarnom ili srednjem stupnju
- Tečajevima za mladež

Polaznici AMEP-a mogu također koristiti:

- Besplatno čuvanje djece u vrijeme nastave
- Obuku za korištenje računala
- Besplatno savjetovanje
- Radnu praksu
- Obavijesti o započinjanju života u Australiji
- Rekreativne aktivnosti i ekskurzije za mladež

Daljnji tečajevi i putevi učenja engleskog jezika

Po završetku 460 sati AMEP tečaja ili postizanju dovoljnog znanja engleskog za sporazumijevanje, polaznici mogu nastaviti tečaj **daljnjeg engleskog** i **naprednog engleskog** u AMES-u ili na TAFE koledžima. Za neke tečajeve engleskog treba biti prijavljen u Centrelinku.

Kako možete doći do više informacija?

AMES ima centre za učenje engleskog na sljedećim lokacijama: Ascot Vale, Ballarat, Benalla, Bendigo, Box Hill, Broadmeadows, Bundoora, Chadstone, Cobram, Coburg, Collingwood, Dandenong, City/Flagstaff, Footscray, Frankston, Geelong, Hawthorn, Hoppers Crossing, Kyabram, Lalor, Maryborough, Mildura, Mt Waverley, Newborough, Noble Park, Oakleigh, Preston, St Albans, Sale, Shepparton, Springvale, Wangaratta, Warragul, Werribee i Wodonga

Telefon: 9926 4717 ili potražite na internetu na: www.ames.net.au

Informacije o **TAFE koledžima** mogu se dobiti od *TAFE Course Line* na broj: 131823 ili na: www.ette.vic.edu.au

Program učenja jezika, pisanja i računanja (Language, Literacy and Numeracy Programme) (LLNP)

Savezno ministarstvo za prosvjetu, znanost i poduku pruža besplatno učenje engleskog jezika svojim **Programom učenja jezika, pisanja i računanja (LLNP)** mladim ljudima koji su se doselili u Australiju i koji su završili AMEP tečajeve, ali kojima je još uvijek u tome potrebna pomoć.

Nastava je organizirana u malim skupinama od 6 do 20 sati tjedno u trajanju do godinu dana, ovisno o potrebama i raspoloživom vremenu polaznika.

Centrelink ocjenjuje pravo na korištenje LLNP programa i svi oni koji žele u tome sudjelovati moraju biti prijavljeni u Centrelinku kao osobe koje su u traženju posla.

Tečajevi osnovnog engleskog su na raspolaganju:

- osobama koje traže posao u dobi od 15 do 20 godina, bez obzira imaju li primanja od Centrelinka ili ne,
- osobama koje traže posao nakon 21 godine kojima se isplaćuju doplatak za mladež, za traženje posla ili roditeljski doplatak.

Osobe koje su u traženju posla, a ne primaju nijedan od navedenih doplataka, mogu koristiti tečajeve osnovnog engleskog ako imaju privremenu ili provizornu vizu podklase 309, 310, 445, 450, 820, 826, 850, 437, 781, 783, i 784. Useljenici koji su na dvogodišnjem čekanju za pravo na isplate Socijalne skrbi mogu također podnijeti molbu za prijem na taj tečaj.

Tečajevi naprednog engleskog su dostupni:

- osobama koje su u traženju posla, a koje imaju državljanstvo, stalni boravak ili koje imaju privremenu ili provizornu vizu podklase 309, 310, 445, 450, 820, 826, 850, 437, 781, 783, i 784. Oni ne moraju imati primanja socijalne pomoći.

Tečajevi su locirani nedaleko od većine Centrelinkovih ureda, a Centrelink će organizirati ocjenu znanja onima koji imaju pravo na taj tečaj. Stručna osoba će ocijeniti je li bolje rješenje tečaj osnovnog ili naprednog engleskog. Tečajevi se nude u rasponu od TAFE koledža do mjesta organiziranih u zajednici i uključuju privatno registrirane organizacije za poduku engleskog.

Učenici koji žive u ruralnim i udaljenim područjima ili oni kojima je teško pohađati nastavu mogu koristiti program učenjem na daljinu. To se može organizirati i putem Centrelinka.

Za više informacija i za preporuku za ovaj program javite se najbližem uredu Centrelinka. Do informacija o ovom programu možete doći i putem interneta na sljedećim stranicama:
<https://llnp.dest.gov.au>

Tehničko i daljnje obrazovanje (Technical and Further Education) (TAFE)

Sektor **Tehničkog i daljnjeg obrazovanja (TAFE)** pruža školovanje i strukovnu naobrazbu iz raznih područja od interesa, na raznim vrstama praktičnih i obrazovnih stupnjeva. Većina takvih tečajeva se pruža na TAFE Institutima; a takve programe nudi i sustav **Društvenih organizacija za naobrazbu odraslih (ACE)** i privatne organizacije.

Područja poduke:

- Poljoprivreda, proučavanje životinja i prirodna bogatstva
- Arhitektura, građenje i planiranje
- Umjetnost, rukotvorine, glazba, ples i drama
- Poslovanje, ekonomija, administracija i prodaja
- Računala i informacijski sustavi
- Pedagogija
- Inženjering i srodne tehnologije i geometarsko snimanje
- Zdravstvo, društvene i dobrotvorne usluge
- Ugostiteljstvo, turizam, prijevoz i osobne usluge
- Humanističke i društvene znanosti
- Zakon i sigurnost
- Proizvodnja i prerada
- Znanost

Razina potrebne naobrazbe i znanja za upis na TAFE programe je različita. To može biti:

- rano napuštena škola (oni koji nisu završili srednju školu)
- završen VCE program/ 12. razred
- stručne kvalifikacije / ranije radno iskustvo
- poremećeno / isprekidano školovanje, što uključuje i novopristiglu mladež

Kvalifikacije

Svi TAFE tečajevi su akreditirani, što znači da se po završetku dobije svjedodžba. Kvalifikacija stečena na TAFE-u nacionalno je priznata u sklopu **Strukture nacionalne poduke (National Training Framework)**. To znači da se TAFE kvalifikacije priznaju u cijeloj Australiji.

Kvalifikacije s TAFE-a su:

- Certifikat I
- Certifikat II
- Certifikat III
- Certifikat IV
- Diploma
- Viša diploma
- Diploma II stupnja

Od 2003., TAFE će moći ponuditi programe za diplomu II stupnja iz specijaliziranih, zasebnih područja.

TAFE programi se obično mogu pohađati redovno ili izvanredno. Tečajevi za certifikate 1-3 normalno ne traju duže od 12 mjeseci redovnog studija. Diplome i više diplome obično su ekvivalentne dvogodišnjem redovnom studiju. Programi za diplomu II stupnja će trajati tri ili četiri godine.

TAFE pruža također programe **naukovanja i obuke**. Prije upisa na naukovanje ili obuku potrebno je naći poslodavca koji će spojiti sporazum o obuci i obuku na poslu s vašim programom na TAFE-u. Naukovanje normalno traje četiri godine, a obuka traje godinu dana.

Učenje engleskog jezika

TAFE instituti nude također programe **engleskog kao drugog jezika (ESL)**. Ovi programi su za ljude kojim je potrebno daljnje učenje engleskog i koji žele poboljšati svoje mogućnosti daljnjeg školovanja ili zaposlenja. Do tad su ljudi obično već završili tečaj u AMES-u ili Centru za učenje jezika.

Osobe koje imaju privremeni boravak mogu imati pravo da se upišu na TAFE ESL tečajeve. TAFE već dugo vremena pruža specialističke programe za novopristigle mlade ljude koji žele učiti engleski u prijatnoj sredini s drugim mladim ljudima. Programi mogu biti upućeni izbjeglicama i mladim doseljenicima kojima je školovanje isprekidno, kao i onima koji su završili srednju školu i koji su možda započeli studije.

Postoje specijalizirani ESL programi za **premošćenje razlika** koji se nude izbjeglicama i novopristigloj mladeži na Northern Melbourne Institute of TAFE (YAMEC program u Prestonu i Collingwoodu), Victoria University (TAFE) u Footscrayu, i Chisholm Institute u Dandenongu. Ovi programi uzimaju u obzir da su mladi ljudi možda imali poremećeno školovanje i da im je uz engleski potrebno i šire obrazovanje. Ovim programima se može ponuditi matematika, prirodne znanosti, informatika, rekreacijski programi, kao i pomoć vezana za pitanja useljavanja kao što su stambeni prostor, Centrelink, zdravstvena i pravna pitanja. Učenici se mogu upisati u ove programe bez obzira na svoj ASLPR stupanj (jezik i pismenost).

Svaki od TAFE programa za izbjegličku mladež naglašava potporu mladim ljudima povezivanjem s drugim službama, na pr. JPET, MIP, JPP. Ti djelatnici nude svoje usluge u suradnji s osobljem programa za izbjegličku mladež i mogu se pobrinuti da se obrađuju pitanja useljenika (stambena, zdravstvena itc).

Učenici ESL-a na TAFE-u mogu spojiti strukovnu naobrazbu s daljnjim ESL programom, primjerice engleski i računala ili engleski i čuvanje djece itd. Drugi tečajevi se bave opismenjavanjem za one kojima je govorni jezik dobar, ali kojima je potrebna dodatna pomoć u čitanju i pisanju. Nastava engleskog jezika se održava po danu i navečer, i može biti s punim ili kraćim brojem sati.

Upis na TAFE institute

TAFE ima fleksibilne propise za upis; on priznaje znanje i iskustvo stečeno redovnim školovanjem i drugim životnim iskustvima, uključujući i radno iskustvo.

Nije uvijek neophodno imati završeno redovno školovanje da bi se steklo pravo na upis na TAFE ako se može pokazati da osoba ima neko drugo relevantno zaleđe. U nekim se slučajevima relevantno zaleđe može priznati za neke jedinice TAFE tečaja. To se zove **Priznavanje prethodnog učenja (Recognition of Prior Learning (RPL))**

Upis na neke programe se obavlja izravnom molbom na TAFE institut, ali za druge, osobito na razini diplome i više diplome, treba podnijeti molbu putem **Viktorijskog centra za upis na više škole i fakultete (Victorian Tertiary Admission Centre) (VTAC)**. To se mora učiniti do rujna prethodne godine. Za zakašnjele molbe se plaćaju penali. TAFE tečajevi počinju u veljači i srpnju (upis polovicom godine) svake godine.

Nazovite TAFE institut za detaljnije obavijesti.

Put s TAFE-a na sveučilište

TAFE certifikat se može koristiti za upis na druge studije, uključujući i sveučilišne studije. Studentu koji je završio studije za diplomu ili višu diplomu, mogu se priznati neke jedinice u postizanju sveučilišne diplome. Priznavanje može ići do priznavanja prve godine trogodišnjeg sveučilišnog studija.

Cijena koštanja studija

TAFE naplaćuje pristojbe za nastavu, a mogu se naplaćivati i studentske usluge i druge pogodnosti. Pristojbe na TAFE-u su znatno niže od HECS pristojbi na sveučilištima.

Studenti koji primaju doplatu za mladež ili neka druga primanja od Centrelinka, mogu imati pravo na popust. Studenti imaju pravo primiti doplatu za mladež za većinu programa. Za više podataka pogledajte odlomak o "Primanjima za uzdržavanje" ("Income Support").

Studentima se nude studentski krediti kao pomoć za plaćanje nastave, ako je potrebno.

Kako možete doći do više informacija?

TAFE instituti se mogu naći svuda po Melbourneu. Svaki institut ima službenika za informacije da vam pomogne u vašim upitima. Za buduće studente postoje savjetodavne službe, uključujući i savjetovanje za profesionalnu orijentaciju.

Za više obavijesti o TAFE-u i programima koje TAFE nudi možete koristiti:

- besplatnu knjižicu "Pitanja i odgovori o TAFE-u" (u školskim i javnim knjižnicama)
- Information Victoria, Telefon: 1300 366 356
- Ured za poduku i višu naobrazbu na web stranicama: www.otte.vic.gov.au

Sveučilišta

Sveučilišta nude veliki izbor programa, od kojih neki vode u specifična zanimanja, kao što su medicina, medicinska njega ili inženjering, dok su drugi, kao što su humanističke znanosti i prirodne znanosti, više općeniti.

Vrste programa:

- **Diploma:**
2 godine redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Naglasak je na praktičnim sposobnostima i općem poznavanju tog područja, do postizanja poluprofesionalnih kvalifikacija.
- **Viša diploma:**
3 godine redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Studij je na višem stupnju nego za diplomu, ali još uvijek s izvjesnim naglaskom na praktičnim sposobnostima.
- **Diploma II stupnja**
3-4 godine redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Student se tijekom studija obično treba specijalizirati u najmanje jednom predmetu.
- **Certifikat III stupnja**
6 mjeseci redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Može uključiti program za proširenje znanja stečenog dotadašnjim studiranjem ili stjecanje stručnog znanja i sposobnosti u novom stručnom području.
- **Diploma III stupnja**
1 godina redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Može uključiti program za proširenje znanja stečenog dotadašnjim studiranjem ili stjecanje stručnog znanja i sposobnosti u novom stručnom području, ili daljnje usavršavanje u tom području.
- **Magisterij**
2 godine redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Povećava specifične stručne ili strukovne sposobnosti. Student stječe duboko poznavanje određenog područja, kroz studij ili kroz istraživački rad.
- **Doktorat**
3 godine redovnog studija ili ekvivalentno razdoblje izvanrednih studija. Dodjeljuje se nakon rada na jedinstvenom istraživačkom projektu te obimne disertacije, koja pridonosi znanju i razumijevanju unutar određenog područja proučavanja.

Minimalni uvjeti za upis

Da bi imali pravo na upis na fakultet, učenici moraju uspješno završiti VCE ili nastaviti studij nakon TAFE-a ili ostvariti pravo **Posebnim uvjetima za upis (Special Entry Provisions)**.

Posebni uvjeti za upis (Special Entry Provisions)

Ostale molbe, osim maturantskih, razmatra pojedinačno svaka institucija kojoj je molba upućena. Institucije mogu uzeti u obzir radno iskustvo, studije poslije srednje škole ili posebne okolnosti podnositelja molbe. Upis se može temeljiti na jednom ili više čimbenika, kao što su zrelija dob, obrazovne ili socijalne teškoće ili sposobnost za uspjeh. Od podnositelja molbe se može tražiti da polažu ispit i time pokažu da su sposobni uspjeti u studiranju na razini fakulteta.

Uvjeti za upis na određeni studij za učenike koji su završili VCE

Kada učenik zadovolji minimalne uvjete za upis, morat će također zadovoljiti i uvjete za upis na svaki studij na koji se želi upisati.

Ti uvjeti za upis uključuju;

➤ **Predmete kao preduvjete:**

To su predmeti koji moraju biti uspješno završeni prije negoli se molbe tih učenika mogu ozbiljno razmatrati za određeni studij.

➤ **Prosjeck ocjena:**

U nekim slučajevima, prije nego što se neki predmet može računati kao preduvjet, mora se postići određena ocjena u Zadacima ocijenjenim u školi (School Assessed Tasks) (SATs).

Kako podnijeti molbu za upis na studije u Viktoriji

Viktorijski centar za upis na više škole i fakultete (Victorian Tertiary Admissions Centre) (VTAC) obrađuje molbe za većinu studija za stjecanje diplome II stupnja i više diplome na većini sveučilišta i za većinu redovnih studija za certifikat IV, diplomu i višu diplomu na TAFE institutima u Viktoriji. U srpnju svake godine VTAC objavljuje knjižicu za podnošenje molbi, "VTAC vodič za upis na sveučilišne i TAFE studije" "VTAC Guide to University and TAFE courses", koji sadrži informacije o studijima, postupku podnošenja molbe i molbeni obrazac. Rok za podnošenje molbi za upis na studije nižeg stupnja je obično *krajem rujna* te godine kad se vrši odabir.

U **odabiru** za svaki studij je jaka konkurencija a on se temelji na postignutim rezultatima, osim u nekoliko posebnih slučajeva gdje se uzimaju u obzir drugi kriteriji, koji mogu biti radno iskustvo, posebne sposobnosti, sposobnost ili prikladnost za tu struku.

Plan doprinosa za višu naobrazbu (Higher Education Contribution Scheme) (HECS)

Osobe koje imaju stalni boravak mogu obično plaćati pristojbe za studije **Planom doprinosa za višu naobrazbu (HECS)**. HECS doprinos za redovnog studenta koji obrađuje standardni program studija iznosi obično za godinu dana između \$3,500-\$6,000. Plaćanje se obično može odgoditi ili zaustaviti dok se ne postigne određena razina oporezivog prihoda, a onda se izvjesni postotak tog prihoda otplaćuje Australskom poreznom uredu.

Za neke studije se ne može dobiti HECS, nego se mora unaprijed platiti puni iznos, koji se kreće od cca \$10,000 godišnje.

Kako možete doći do više informacija?

Uđite u web stranice Ministarstva za prosvjetu, znanost i poduku (DEST) pod Viša naobrazba na: <http://www.dest.gov.au/highered/index1.htm>

Svako sveučilište također izdaje priručnike s kraćim opisom svakog studija. Možete ih dobiti ako nazovete svako sveučilište pojedinačno.

Za obavijesti o odabiru i postupcima za upis na studije nazovite Victorian Tertiary Administrations Centre (VTAC) izravno na telefon: 1300 364 133 ili posjetite njihove web stranice na: www.vtac.edu.au or write to:

The Information Officer
Victorian Tertiary Administrations Centre (VTAC)
Suite B, 40 Park Street
SOUTH MELBOURNE VIC 3205

Primanja za uzdržavanje

Centrelink pruža određenu financijsku i druge vrste pomoći mladeži i učenicima/studentima dok se školuju.

Doplatak za mladež (Youth Allowance)

je za :

- redovne učenike i studente dobi 16-24 godine
- redovne učenike i studente iznad 25 godina starosti koji su primali doplatak za mladež prije nego što su napunili 25 godina, a još su uvijek na istom studiju.
- druge mlade ljude do 21 godine starosti koji traže stalni posao, posao sa skraćenim brojem sati i izvanredno studiranje, bave se nekom drugom odobrenom aktivnošću (uključujući i dragovoljni rad), ili koji su bolesni; i
- 15-godišnjake koji su u dobi da mogu napustiti školu i smatraju se neovisnim.

Oni koji su mlađi od 18 godina, a nisu završili 12. razred ili njemu ekvivalentan, ne mogu dobiti doplatak za mladež ako nisu na redovnom školovanju ili poduci. Da bi dobili doplatak za mladež, moraju ostati u školi ili se vratiti u školu, upisati se na TAFE ili neki drugi priznati tečaj za poduku. Izuzeće se može odobriti ako to nije prikladno ili moguće.

Iznos doplatka za mladež ovisi o tome je li stranka ovisna o roditeljima ili se smatra neovisnom, samac, ima djecu, živi kod kuće ili mora živjeti izvan kuće radi studiranja ili bolje mogućnosti zaposlenja.

Pravo i iznos primanja stranaka koje primaju doplatak za mladež u iznosu određenom za djecu koja žive s roditeljima, ovisi o prihodima, imovini i možda stvarnim mogućnostima obitelji. Dodatak za stanarinu može se također isplaćivati osobama koje moraju privatno plaćati stanarinu. Za detaljnije obavijesti obratite se Centrelinku.

Austudy plaćanje

- je za studente iznad 25 godina starosti koji redovno studiraju priznati studij u nekoj priznatoj instituciji. (Hendikepiranim studentima se može priznati pravo na izvanredni studij)

Posebno odobrena pomoć

je plaćanje osobama koje prolaze kroz stvarne financijske i osobne poteškoće ali možda nemaju pravo na druge vrste primanja od Centrelinka.

Provjera prihoda i imovine

Poželjno je, ako je moguće, da roditelji uzdržavaju svoju djecu dok oni ne budu mogli sami sebe uzdržavati. Zbog toga se uzimaju u obzir financijske okolnosti roditelja prilikom ocjene prava na dobivanje doplatka za mladež djece koju roditelji uzdržavaju.

- **Provjera prihoda i imovine roditelja (Parental Means Test)** se vrši samo onim osobama koje primaju doplatka za mladež, a koje roditelji uzdržavaju, i njome se provjeravaju imovina, prihodi i, u nekim slučajevima, stvarne mogućnosti obitelji kako bi se utvrdilo mogu li financijski uzdržavati svoju djecu.
- **Provjera osobnih primanja (Personal Income Test)** - iznos doplatka za mladež ili Austudy plaćanja će ovisiti o tome koliko pojedinac zarađuje dvotjedno.
- **Provjera osobne imovine (Personal Assets Test)** se odnosi na osobe koje potražuju Austudy i na neovisne osobe koje potražuju dodatak za mladež.
- **Provjera partnerovih primanja i imovine (Partner Income and Assets Tests)** se odnosi na osobe koje potražuju dodatak za mladež i Austudy, a koje žive u paru.

Prebivalište

Da bi mogli dobiti isplate, podnositelji molbe trebaju obično imati stalni boravak u Australiji i uglavnom živjeti u Australiji. Redovni učenici/studenti mogu ponekad primati isplate dok borave izvan Australije. Novopristigli useljenici moraju čekati 2 godine prije negoli otpočnu isplate dodatka za mladež ili Austudy - oni koji imaju izbjegličku i humanitarnu vizu su oslobođeni čekanja. **Ako vam je potreban tumač, možete ga besplatno dobiti.**

Dodatne vrste pomoći

Dodatne vrste pomoći mogu također biti dostupne.

Pomoć za plaćanje stanarine je dostupna svima koji primaju dodatak za mladež, a koji moraju živjeti izvan kuće radi školovanja ili traženja posla i koji plaćaju stanarinu.

Beskamatni avans i posebni avans za zaposlenje. Osobe koje primaju dodatak za mladež i Austudy mogu dobiti beskamnatni avans svojih plaćanja. Posebni avans za zaposlenje mogu dobiti neke osobe koje primaju dodatak za mladež i Austudy.

Neki studenti viših škola i fakulteta mogu imati pravo na **pomoć za troškove putovanja (Fares Allowance)** od kuće do mjesta studiranja i nazad do kuće.

Kredit za studente viših škola i fakulteta. Kredit kao financijski dodatak je dragovoljni program kredita za studente viših škola i fakulteta koji imaju pravo primati dodatak za mladež ili Austudy, a također i za NEKE studente više škole i fakulteta koji nemaju pravo na dodatak za mladež zbog provjere sredstava kojima raspolažu njihovi roditelji. Za više informacija javite se Centrelinku.

Banka prihoda (Income Bank). Kada student koji prima dodatak za mladež ili Austudy ima dvotjedne prihode ispod dopuštenih prihoda, stvara se banka primanja. Banka dopušta studentima da podižu kredit prihoda (do maksimalnog iznosa od \$6000) kako bi izbalansirali prihode koje kasnije zarade (uključujući i prihode u vrijeme raspusta) iznad dopuštenih dvotjednih prihoda, kako to ne bi toliko utjecalo na njihove isplate.

Kartica za zdravstvene popuste (Health Care Card) će vam uštedjeti novac na nekim lijekovima na recept. Osobe koje traže posao automatski stječu pravo na karticu za zdravstvene popuste, redovni učenici/studenti moraju podnijeti zahtjev i donijeti dokaz o primanjima.

Dodatak za plaćanje lijekova (Pharmaceutical Allowance) može biti isplaćivan osobama koje primaju dodatak za mladež ili Austudy, a koje su bolesni i privremeno onesposobljeni.

Centrelinkove usluge za mlade osobe

... čak i za one koji ne dobivaju isplate od Centrelinka.

Ekipe za rad s mladeži u uredima Centrelinka rade s mladim ljudima kako bi im pomogle shvatiti i koristiti mogućnosti školovanja, poduke i zaposlenja i ocijenile njihovo pravo na primanja za uzdržavanje.

Specijalizirane jedinice za usluge mladeži imaju u svom sastavu socijalnog radnika i druge stručnjake koji pružaju:

- pomoć mladim ljudima koji su beskućnici;
- ranu intervenciju mladim ljudima kod kojih postoji rizik da će prerano napustiti školu;
- intenzivno savjetovanje za karijeru i posao; i
- preporuke.

Centri za obavijesti o zanimanjima omogućuju pristup besplatnim, lako razumljivim informacijama koje obuhvaćaju sve vrste zanimanja i tečajeva. Takvih 12 centara se nalazi u glavnim gradovima i velikim regionalnim centrima. Svaki centar ima razne priručnike i video vrpce o tečajevima, kao i informacije otiskane i na kompjuteru, kako bi im pomogao u planiranju karijere, pisanju molbi za posao i radnih biografija i pripremio ih za razgovor za posao.

Oprema za samopomoć se može naći u gotovo svim uredima Centrelinka i ona uključuje:

- ekrane koji reagiraju na dodir, s popisom slobodnih radnih mjesta;
- telefon, fotokopirni stroj i telefaks;
- računala za pripremanje molbi za posao i radnih biografija, i mogućnost korištenja interneta;
- vodiče u poslove, pamflete i oglasnu ploču.

Obveze prema Centrelinku

Stranke su obvezne izvijestiti Centrelink ako im se okolnosti promijene jer to može utjecati na plaćanja.

Odlazak u inozemstvo može utjecati na plaćanja, zato obavijestite Centrelinku o svojim planovima za putovanje.

Usporedba podataka s drugim državnim odjelima. Centrelink mora uvijek imati točne podatke o vama jer se uspoređuju podaci s drugim državnim odjelima i obrazovnim institucijama.

Za više obavijesti na drugim jezicima osim engleskog nazovite 13 1202 ili tražite od Centrelinka tiskanice "Pomoć za mlade ljude i studente" ("Help for Young People and Students") (na 17 jezika) ili na internetu na:

<http://www.centrelink.gov.au./internet/internet.nsf/multifilestores/yps0112>

Izvori daljnjih informacija

Opće napomene

- Istraživanje poslova i obrazovnih mogućnosti (Job and Course Explorer) (OZJAC), su kompjuterizirani podaci o daljnjem obrazovanju i zanimanjima i mogu se naći u mnogim školama i mjesnim knjižnicama. Postoji i OZJAC imenik tečajeva.
- Vodič u poslove, kojeg je objavilo Savezno ministarstvo za prosvjetu, znanost i poduku (Commonwealth Department of Education, Science and Training) (DEST). Potražite vodič u školskoj knjižnici ili u lokalnom uredu Centrelinka.
- Pogledajte također i priručnike o višim i sveučilišnim institucijama.

Za obavijesti o VCE općenito

Information Section
Victorian Curriculum Assessment Authority
41 St Andrews Place
EAST MELBOURNE 3002
Phone: (03) 9651 4300 Fax: (03) 9651 4324
Website: www.vcaa.vic.edu.au

Za obavijesti o dopisnom školovanju

Distance Education Centre Victoria
315 Clarendon Street
THORBURY VIC 3071
Phone: (03) 8480 0000 Fax: (03) 9416 8493
Website: www.distance.vic.edu.au

Obavijesti o općoj naobrazbi namijenjene roditeljima

Vodič Ministarstva za prosvjetu i poduku "A-Z Vodič za roditelje: Pogled na naobrazbu u viktorijским državnim školama" ("A-Z Guide for Parents: Education in Victorian Government Schools at a glance") (zajedno s prijevodom na 12 jezika osim engleskog):

Web stranica: www.sofweb.vic.edu.au/lem/esl/azguide.htm

Za obavijesti o ESL programima u školama i obavijesti o VCE prevedenim na 14 jezika:

Web stranica: www.sofweb.vic.edu.au/lem/esl/index.htm

Za obavijesti o TAFE-u

Office of Training and Tertiary Education (OTTE)
2 Treasury Place
EAST MELBOURNE VIC 3002
Phone: (03) 9637 2000 Fax: (03) 9637 2470
Website: www.otte.vic.gov.au
TAFE Course line: 131823

Za obavijesti o zapošljavanju, TAFE-u i sveučilištima

Melbourne Career Information Centre

1st Floor, 176 Bridge Road

Richmond 3121

Phone: (03) 9299 1038 Fax: (03) 9299 1099